

Peter de Graef speelt Itak

Het lijkt zo paradijselijk, die leefgemeenschap 'in het diepste binnenste van het Braziliaanse oerwoud' waar het jongetje Itak aanvankelijk woont. Hij maakt deel uit van de vredelievende Wahuki's. Deze stam kan niet uitsterven. Zodra een van hen overlijdt, wordt er meteen een ander geboren. Alleen als er sprake is van moord door een stamgenoot is een Wahuki niet te vervangen. Een van de vele geneugten daar is de snoktorrentijd. Iedereen doet zich dan naar hartelust te goed aan snoktorren, een uitgesproken lekkernij.

Maar geen wereld zonder Mlkwaad. Bij de Wahuki's wordt dat verpersoonlijkt door bijvoorbeeld de bosdemon Kazimir, die naar rotte vis stinkt en wiens stem 'kraast als een vingernagel die over een schoolbord gaat'. Door toedoen van die boze geest dooft Itak met een pijl per ongeluk zijn broer. Wetende wat voor vreselijke gevolgen dat heeft vlucht hij weg. Na benauwende avonturen belandt Itak in de moderne samenleving. Daar is het geluk helemaal ver zoek. Hij leert er Walterje kennen. Maar die heeft ook veel problemen. Itak en Walterje zoeken gezamenlijk hun weg in dit van rampspoed doortrokken bestaan.

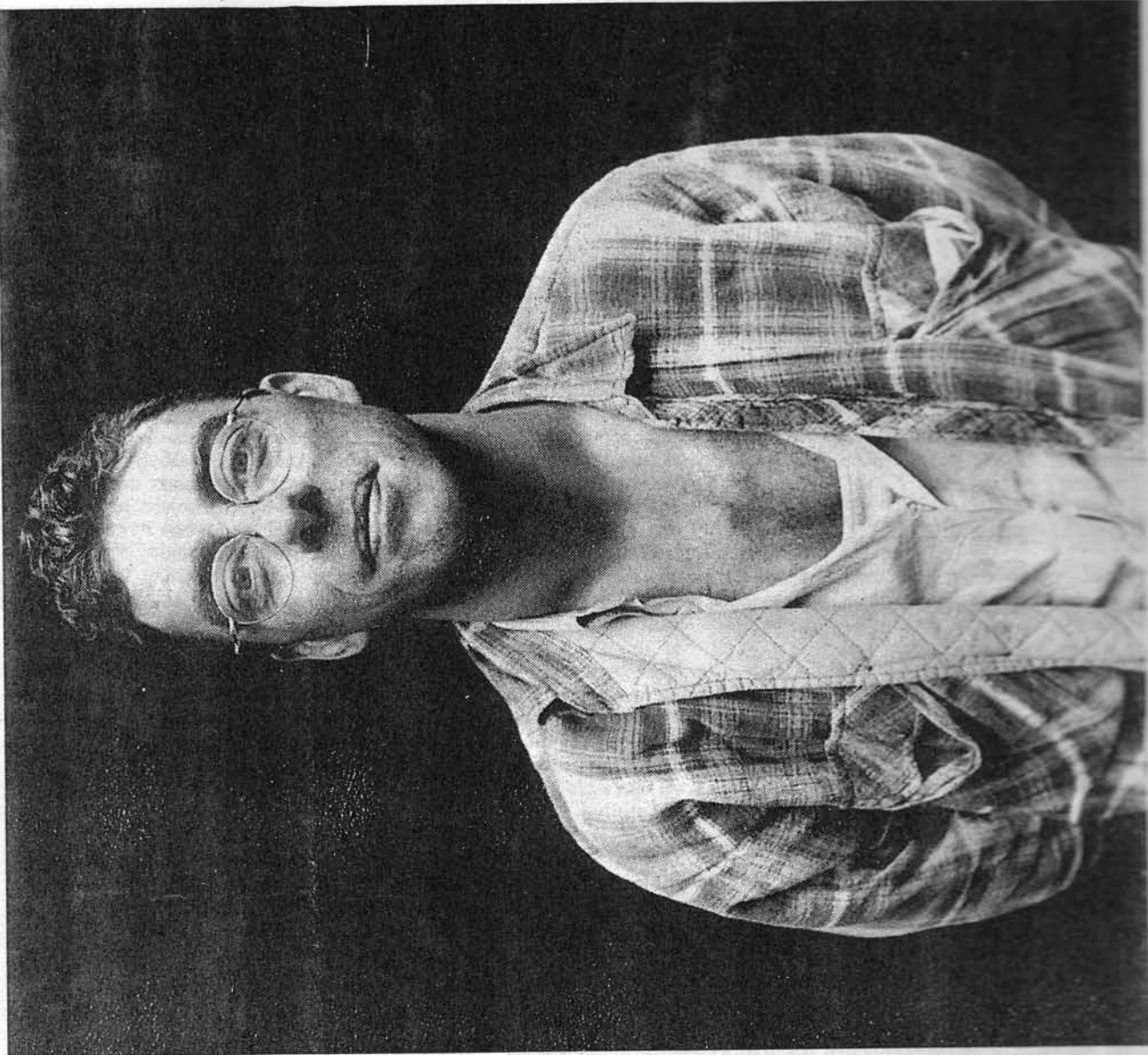
De mythische en geestige voorstelling *Itak* van Peter de Graef is bestemd voor toeschouwers vanaf acht jaar. Samen met Robert van Leeuwen en in zijn eigen regie toert Peter de Graef momenteel met dit stuk rond. *Itak* bezit deels de wreedheid van een onvervalst sprookje. Toch zegt Peter de Graef dat het een optimistische strekking heeft. „Je ziet dat deze twee verneukte kereltjes uiteindelijk iets heel belangrijks

„voor die gevoelsmatige werkelijkheid, die soms haaks stond op wat je als wetenschappelijke feitenmateriaal voorgeschoteld krijgt. Ik heb acht jaar op een Belgische Jezuïetencollege gezeten. Daar werd enorm de nadruk gelegd op de kracht van het verstand. De logische bewijsvoering”.

Op school vond men hem een 'rare kwibus'. Niet in het minst vanwege zijn merkwuurige studieresultaten. „Mijn rapporten stonden altijd vol met: 'Peter kan wel, maar wil niet'. Terwijl ik wel wilde, maar niet wist hoe. Door de lessen te snappen, meende ik ze ook te kennen. Met als gevolg dat ik twee weken later bij een overhooring me er niet veel meer van kon herinneren. Ten tweede was ik niet bij machte de leerstof zo te repeteren dat het in mijn hoofd zat”.

Gezond

Thuis werd hem dit evenmin in dank afgenomen: „Ik ben de jongste zoon van een man die polio-pa-

Peter de Graef. „Je moet het leven niet alleen verstandelijk, maar vooral ook gevoelsmatig ervaren”.
foto Annette Vrieg

25.10.96 *Prov. Zeeuwse Courant*
7.11.96. *Apeldoorn Courant*

Sprookjes leren kind omgaan met angsten

doen, terwijl elk van hen eerst dacht: ik bak er niets van".

"Sprookjes met al hun gruwelijkheden zijn zinvol, omdat ze een kind leren om te gaan met angsten en griezelige zaken, terwijl ze worden verteld binnen de geborgenheid van een gezin. Het kind zit wel lekker op bed of bij vader op schoot. Dat vind je ook terug in *Itak*: het is een gruwelijk verhaal, maar het is omhuld door die wollen deken van veiligheid: opperwezen Omar is altijd en overal aanwezig. Dat is een gezellig goedlachs, oompje met een leuk hoedje op"

Groter geheel

Intuïtief voelt Peter de Graef (1958) dat er meer is tussen hemel en aarde dan de wetenschap wil doen geloven en dat wij als mens deel uitmaken van een groter geheel. Dit besef is te onderkennen in de door hem geschreven en mede-vertolkte stukken, waaronder het recente *Itak* en het eerdere *Ombat*. Geweld is eveneens een weerkend element in zijn toneelwerken. Over dat laatste zegt hij: "Via de tv en andere media worden zelfs kinderen met allerlei vormen van agressie geconfronteerd. Wreedheid is een onlosmakelijk deel van de samenleving geworden".

En over het 'intuïtieve gevoel' merkt hij op: "In het leven zijn er ook kwalificaties die je intuïtief kunt vatten. Je kunt niet bewijzen dat een gedicht mooi is, maar het toch als mooi ervaren". Reeds als kind was hij zeer ontvankelijk

Vanaf mijn dertigste komt dat allemaal weer terug. Ik klaag niet. Door het herbeleven en gewroet van die tegenslagen krijg je mooie inzichten in het leven. Door die enorme problemen had ik als jongen wel zoiets van: ik ga me niet verdedigen. Want wat valt er tegen die massale tegenslagen te verdedigen? Het is domweg incasseren".

"Op mijn 18e ben ik een keer vanwege praten met mijn buurman de klas uitgestuurd. Ik had een baard en al een diepe stem. Ik was diep verontwaardigd: op die leeftijd en om die onbenullige redenen de klas uitgestuurd! De prefect zei een keer: 'Die De Graef is nog niet geschikt voor de universiteit. Die kan zich niet verdedigen'. Dat was exact zo".

"Ik ben nog enige tijd filosofie op de universiteit gaan studeren, maar haakte af omdat het er allemaal zo intellectueelistisch aan toe ging". Op de Academie in Antwerpen, waar hij toneellessen kreeg van Dora van der Groen, hield hij het evenmin lang uit. De periode dat hij bij een groot, verschrikkelijk Vlaams repertoire-gezelschap werkte, staat in zijn geheugen gegrift als 'een vreselijke tijd'.

Uiteindelijk is hij daar toch weggegaan, maar kon jaren nergens anders aan de slag. "Ik ben toen veel gaan lezen en studeren: fysica, gedragsbiologie".

Genomineerd

In 1987 sloot hij zich aan bij Eva Bals Speeltheater in Gent. Op een gegeven moment was het Dirk Tanghe die hem naar Theater Malpertuis haalde, nadat hij hem onbetreft meer in zijn eerste monoloog *Et Voila* zag spelen. Het was in een regie van Dirk Tanghe bij dit Vlaamse gezelschap dat hij de rol van George in *Wie is er bang voor Virginia Woolf* zo fenomenaal vertolkte dat hij dit jaar voor de Louis d'Or was genomineerd.

Peter de Graef vindt het prettig werken met Dirk Tanghe, die moreel artistiek directeur van De PaardenKathedraal in Utrecht is: "Deaanwijzingen die hij geeft zijn helder, eenvoudig en absoluut verdedigbaar. Daarnaast krijg je van hem als acteur een grote vrijheid die ik wel lekker vind. We zijn al twee nogal gesloten en eenzame figuren. Daarom voelen we elkaar zo goed aan, denk ik. Toen hij hoorde dat ik *Itak* wilde uitbren-

gen, bood hij mij aan dat bij De PaardenKathedraal te doen". De laatste jaren zijn uitermate glorieus voor Peter de Graef, als schrijver, acteur en regisseur. Zijn voorstellingen in Vlaanderen zijn dikwijls uitverkocht. *Itak* kreeg lovende recensies; zijn solostuk *Ombat* werd voor het Theaterfestival 95 uitverkoren.

Het huidige succes schreeft hem echter niet op. "Mijn ambitie reikt niet verder dan de mensen via mijn stukken proberen bij te brengen dat je het leven niet alleen verstandelijk, maar vooral ook gevoelsmatig moet ervaren. En wanneer het stuk hen bovendien ontroert, is het dubbel zo fijn. Wel denk ik nu wel eens: dat rare ventje van vroeger, dat zich niet kon verdedigen, staat zich nu gigantisch via zijn stukken te verweren. Vol vertederende kijk ik dat jonge-tje dan aan".

Max Smith

Itak is onder meer te zien: 1/11 en 2/11 Antwerpen deSingel; 10/11 Rotterdamse Schouwburg; 13/11 Tilburg Schouwburg; 30/11 en 1/12 Brugge De Werf.